

MAT

MAKROEKONOMSKE ANALIZE I TRENDVI

MACROECONOMIC ANALYSES AND TRENDS

MAKROEKONOMSKE ANALIZE I TRENDVI

Broj 195, januar 2011.

Beograd, 8. februar 2011.

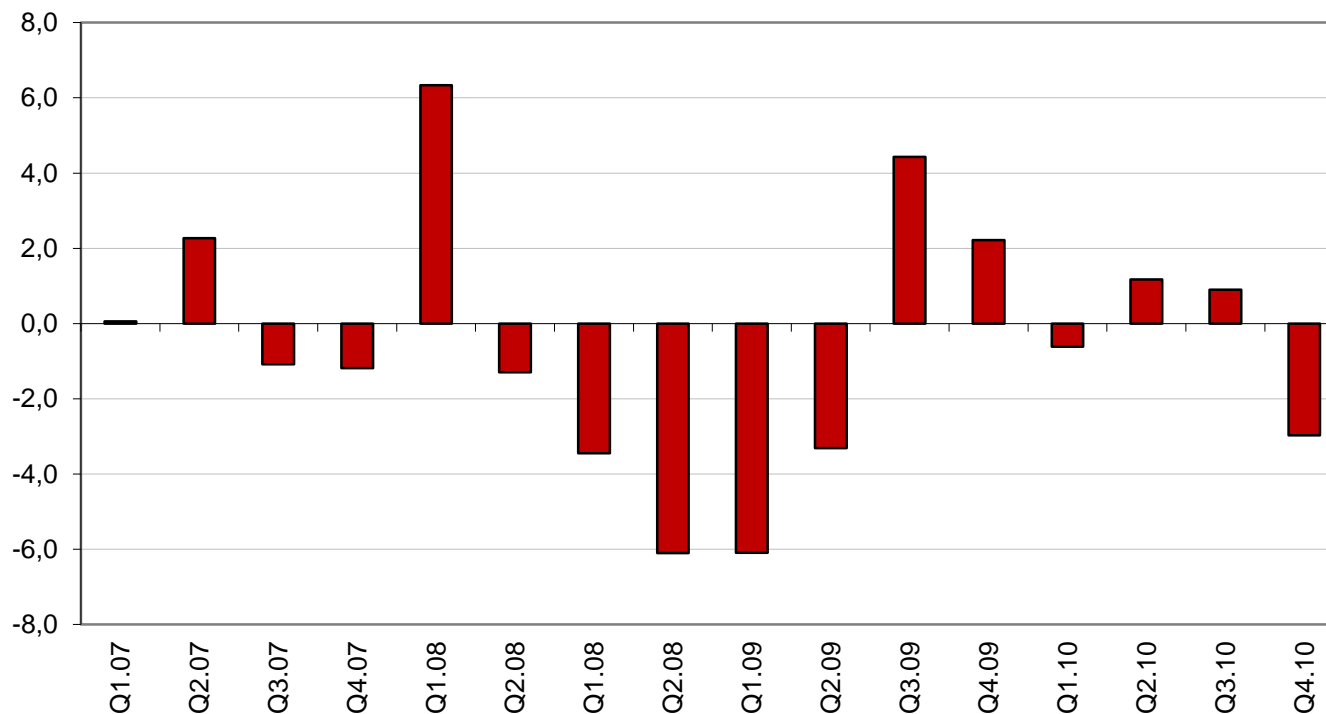

Makroekonomski pregled

- **Industrijska proizvodnja** je ušla u 2011. godinu sa opadajućom tendencijom.
- Blagi porast u decembru, ali po osnovu incidentnih povećanja prehrambene i naftne industrije.
- Fizički obim industrijske proizvodnje u 2010. premašio je obim iz prethodne godine za svega 2,9%.
- Prerađivačka industrija u poslednjem kvartalu:
 - 1,2% u odnosu na poslednji kvartal 2009. i
 - 2,6% u odnosu na treći kvartal u 2010.
- Za dve godine (dec.2010/dec.2008) formalna **zaposlenost** je smanjena za 220.000 lica, a formalna i neformalna (okt.2010/okt.2008) za 423.000 lica.

Kvartalne promene industrijske proizvodnje (u % u odnosu na prethodni kvartal, desezonirano)

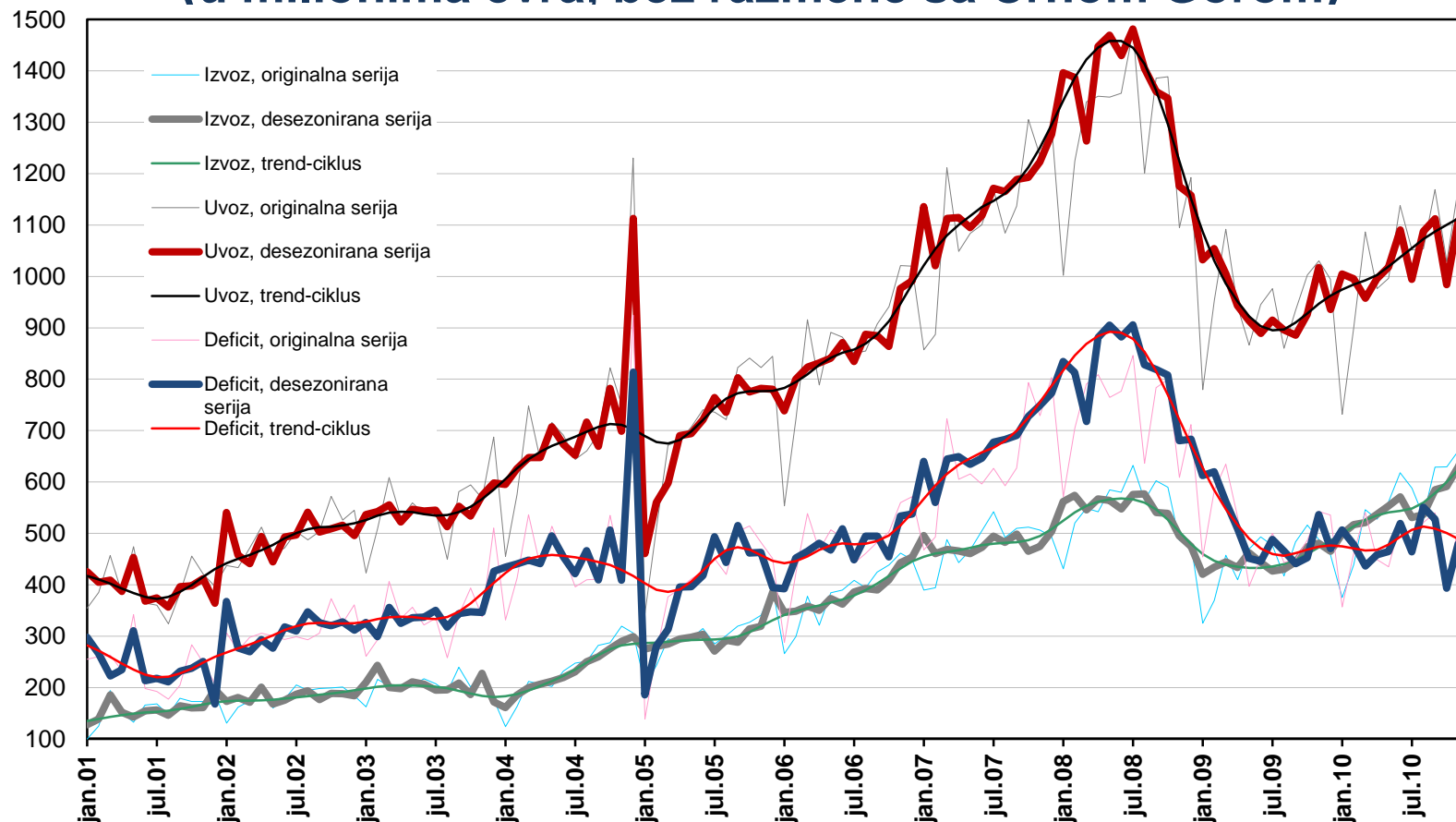

- Dinamična **spoljnotrgovinska razmena** – brzi rast uvoza (1203 mil. evra) i izuzetno povećanje i rekordna vrednost izvoza (726 mil. evra).
- U 2010. godini uvoz 12,6 mlrd. evra (rast za 9,7%), izvoz 7,4 mlrd. evra (rast za 24%), deficit iznosi 5,3 mlrd evra (pad za 5,7).
- Izvoz raste zahvaljujući tradicionalnim (osnovni i obojeni metali, žitarice), ali i novim proizvodima (elektronika).

Spoljnotrgovinska razmena Srbije 2001–2010. (u milionima evra, bez razmene sa Crnom Gorom)

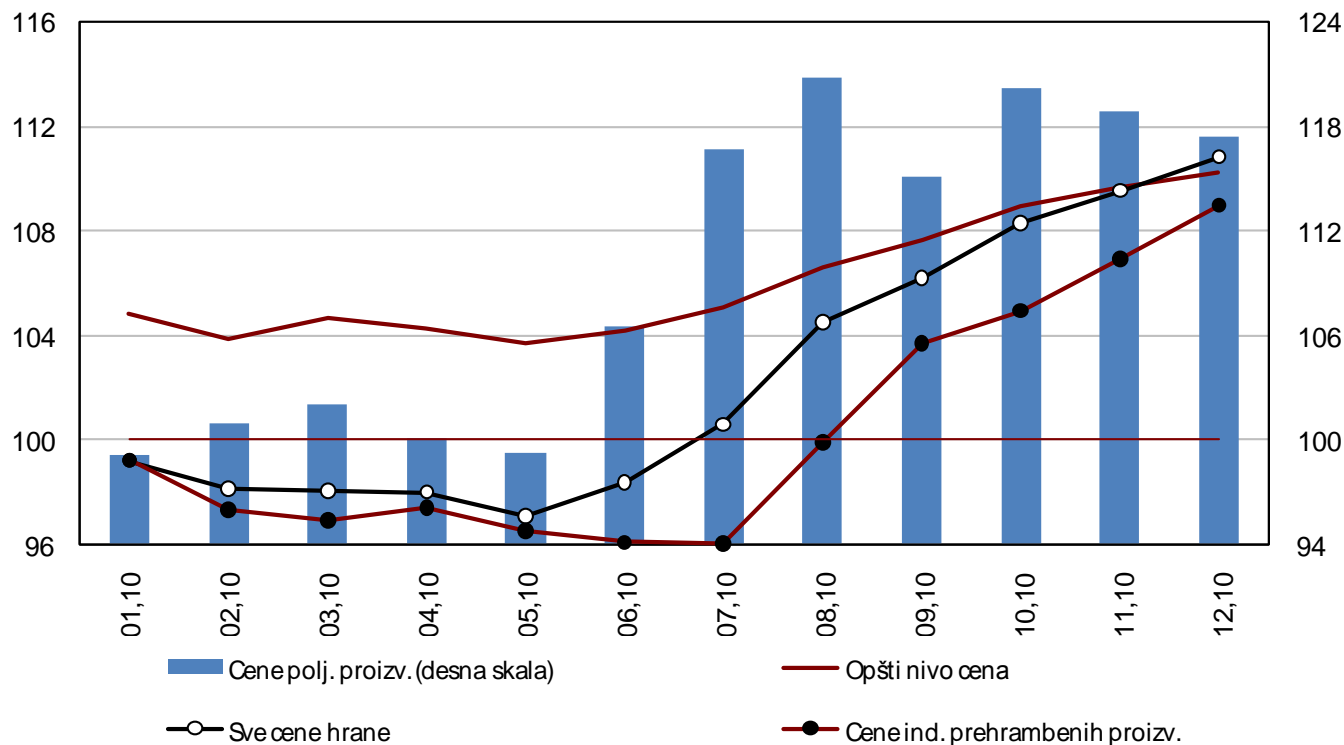

- Godina je završena sa dvocifrenom stopom **inflacije** (10,3%).
- Deprecijacija dinara smirena u decembru i januaru, a cene rastu nezavisno od tržišnih uslova: povećavanjem kontrolisanih cena, cena prehrambenih proizvoda i povećavanjem akciza.
- Cene hrane su pogurale inflaciju: hrana poskupela za 11% i objašnjava 35% godišnje inflacije.
- **Promet** realno blago raste u decembru (u odnosu na novembar i decembar 2009): deo sredstava sa zelene pijace sada se vraća u trgovinu (?), što je podstaknuto i kreditiranjem kupaca putem čekova.

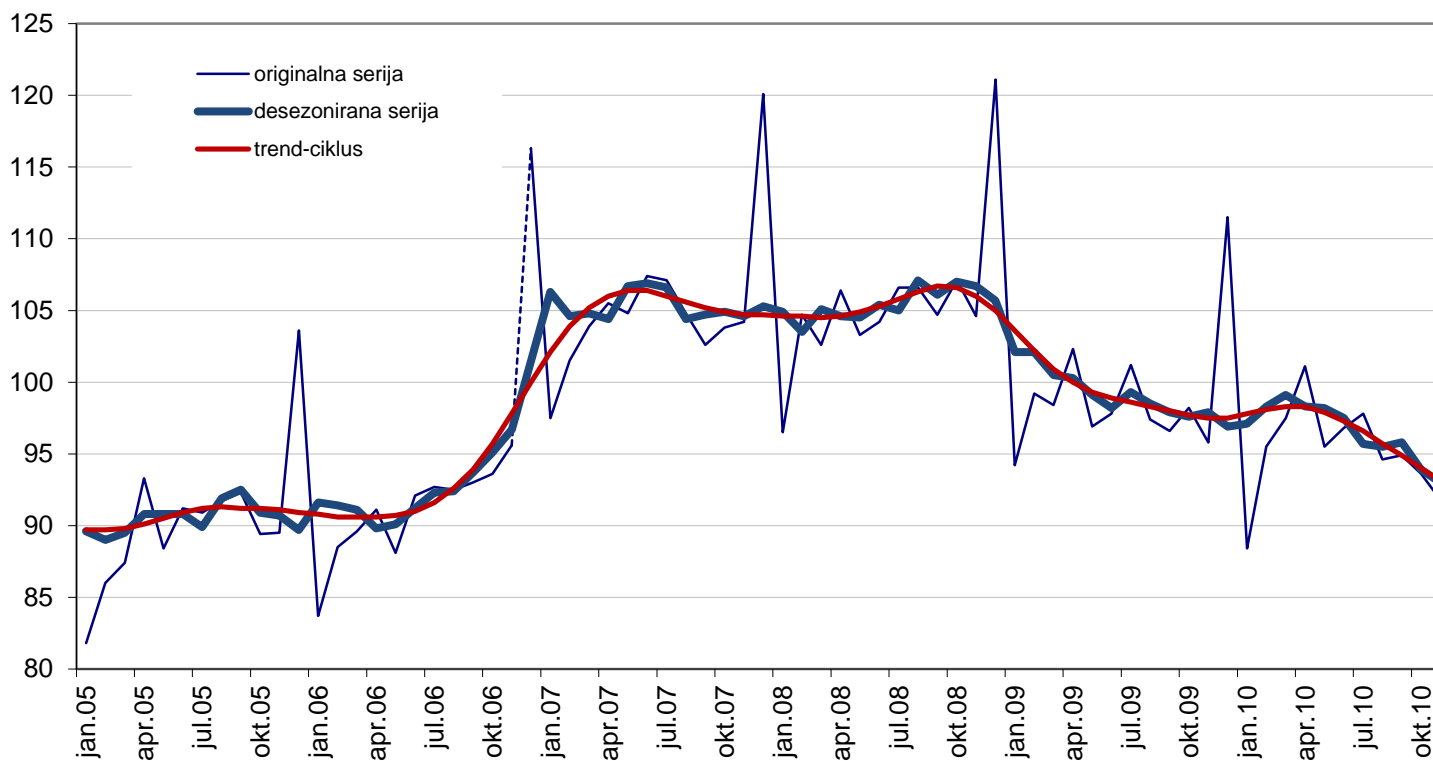

Opšti nivo cena i cene hrane u Srbiji 2010. godine (međugodišnji indeksi)

Masa neto zarada 2005-2010, realno (prosek 2009=100)

Anketa i prognoze

- Rast indikatora poslovne klime usled boljih tromesečnih očekivanja
- Ipak, i dalje negativne ocene o trenutnom položaju kompanija.
- Inflacija najveći problem
 - čak 82,1% firmi izjasnilo se da očekuje rast cena svojih inputa u naredna tri meseca (u decembru 76,8%), uz 45,8% firmi koje očekuju rast cena svojih gotovih proizvoda u istom periodu (u decembru 38%).
- Nelikvidnost i niska tražnja

- Prognoze:

- **industrijska proizvodnja** u prvom kvartalu 2011. godine beležiće blagi rast od 2% u odnosu na prvi kvartal 2010
- **potrošačke cene** za prva tri meseca u 2011. godini, u odnosu na decembar 2010, porašće za 4,5%
- **promet** robe u trgovini na malo u tekućim cenama u prvom kvartalu 2011. godine u odnosu na prvi kvartal 2010. beležiće rast za oko 10%
- **izvoz** robe u prvom kvartalu 2011. u odnosu na prvi kvartal 2010. beležiće rast za oko 7%, a **uvoz** robe za oko 5%.
- relativna stabilnost **kursa** je verovatnija od eventualne aprecijacije/deprecijacije dinara.

Analize

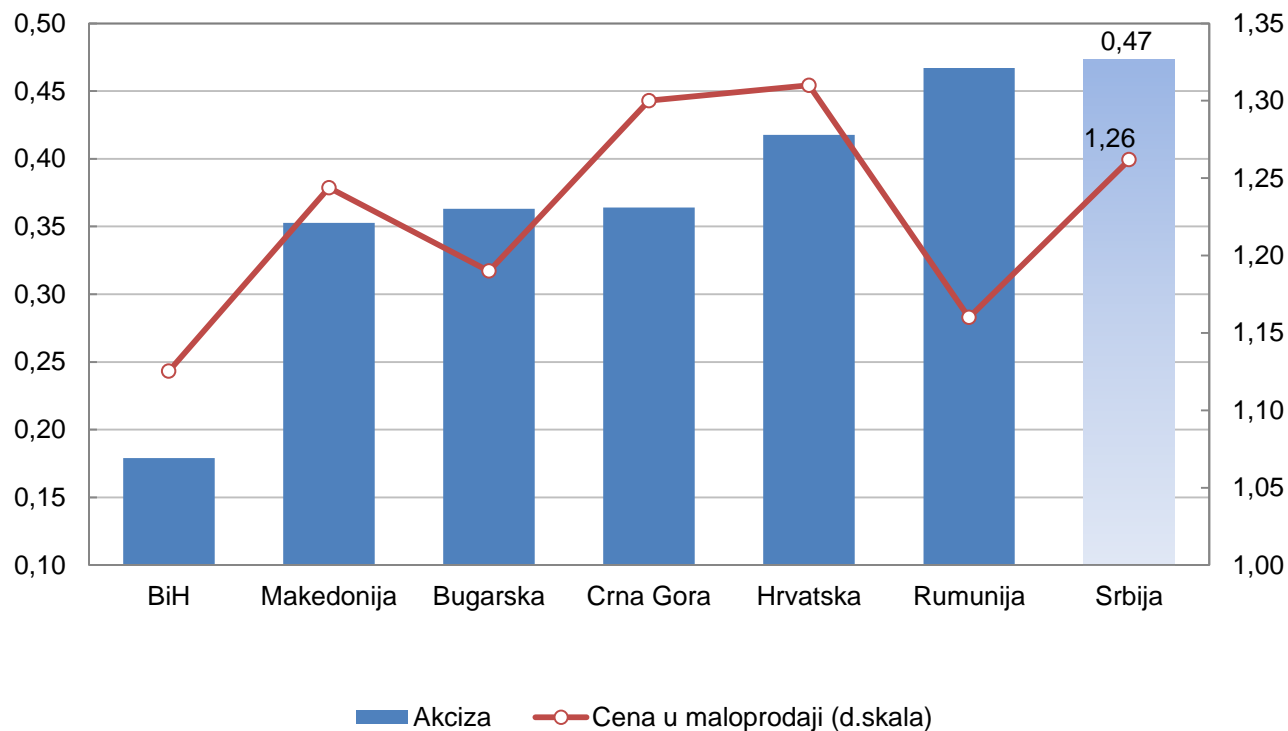
- **Problemi u merenju efekata SSP i CEFTA sporazuma**
(*Miroslav Zdravković*)
 - Pad uvoza posledica krize
 - Snižavanje carinskih stopa podudarilo se sa snižavanjem uvoznih cena
 - Uticaj cena energenata na promene udela u uvozu
 - Metodološki problemi naše statistike uvoza

- **Akcizni akcident** (*Ivan Nikolić*)
 - Dva problema: podstiču se ekološki štetni proizvodi i indicije da je prekršen SSP
 - Dvojne akcize postoje i u EU, ali ne kao kod nas.
 - Uvoz derivata nije direktno ograničen, ali protekcionističke namere su jasne.
 - Nove članice EU obično fazno povećavaju akcize do nivoa EU, ali nama to neće biti problem, pošto su akcize već izuzetno visoke.

Cena i akciza goriva evro premijum (u evrima, na dan 1.2.2011)

- **Relativne cene hrane u Srbiji i u Evropskoj uniji**
(*Gordana Vukotić-Cotič*)
 - U Srbiji najveće učešće hrane u potrošnji (manji dohodak, veće učešće hrane)
 - Relativne cene hrane su pogoršane, ali ima i ugroženijih zemalja.
 - Odstupanje od nivoa cena je najveće u Srbiji.

TEMA MESECA

OSNOVNI ELEMENTI REFORME JAVNOG SEKTORA

(Stojan Stamenković, Miladin Kovačević i Mahmud Bušatlija)

- Potrebna celovita reforma:
 1. javne uprave,
 2. javnih finansija,
 3. javnih državnih i komunalnih preduzeća,
 4. javnih i socijalnih fondova obaveznog socijalnog, zdravstvenog i penzijsko-invalidskog osiguranja i
 5. upravljanja državnom i javnom imovinom, a posebno upravljanja gradskim i građevinskim zemljištem.

- Preduslovi za reformu:
 - korporativizacija i privatizacija javnih državnih i komunalnih preduzeća,
 - reforma upravljanja gradskim i građevinskim zemljištem,
 - potrebno je unaprediti upravljanje državnom imovinom.

Aktuelnosti u ekonomskoj politici

- **Da li se može očekivati novi talas aprecijacije dinara?**
 - Devizne rezerve NBS opadale su zaključno sa novembrom, da bi devizno zaduživanje države u decembru povećalo devizne rezerve. Najavljeno je i novo zaduživanje te prodaja Telekoma.
 - Prvi faktor aprecijacije: Deo deviznih sredstava koje je NBS prodala bankama vratio se, putem kredita tih banaka, na račun države, odnosno na stok deviznih rezervi NBS.

- Други faktor aprecijacije: Kamatne stope na nerizične plasmane u Srbiji (trezorske zapise i repo) relativno su visoke, što je izazvalo priliv deviznih sredstava na međubankarsko devizno tržište.
- Treći faktor aprecijacije: novi način obračuna obaveznih rezervi oslobađa deo deviznog depozitnog potencijala banaka, koji će se verovatno delimično konvertovati u dinare.

- **Opravdanost rebalansa budžeta za 2010. u kontekstu izvršenja budžeta u 2010. i planiranja budžeta za 2011. godinu**
 - Zašto je rebalansom planiran preveliki deficit?
 - Deficit budžeta bio je manji od planiranog rebalansom (107,7 naspram 120 mlrd. dinara).
 - Prvo, prema fiskalnim pravilima, deficit u prethodnoj godini opredeljuje veličinu deficita u ovoj godini.

- Prema tome, rebalansom i naduvanim deficitom za prošlu godinu ostavljen je prostor za veći deficit u ovoj godini.
 - Sa deficitom u 2010. godini od 4,8% u 2011. se stvara prostor od **4,0%** BDP-a, dok bi se sa deficitom od 4% BDP-a u 2010. deficit u 2011 morao spustiti na **3,5%** BDP-a.
- Drugo logično opravdanje rebalansa je na strani izvesnijeg (sigurnijeg) finansiranja budžeta u 2011.
 - Stvoren je veća sigurnost finansiranja (u smislu manjeg direktnog zaduživanja kod banaka) u slučaju da aukcije trezorskih zapisa, kao osnovni izvor finansiranja budžeta, zakažu u 2011.

• Osvrt na štrajk prosvetnih radnika

- U budžetu za ovu godinu već su izdvojena sredstva po osnovu odmrzavanja plata u javnom sektoru i penzija. Nova povećanja bi verovatno značila narušavanje fiskalnih ciljeva i pravila.
- Već na početku godine rebalans budžeta postaje moguć, ali ne i zahtevi budžetskih korisnika.
- Tendencija širenja na druge delove javnog sektora.
- Kao da se najavljuje realizacija opasnosti na koju smo upozorili – da proinvesticioni razvojni scenario u predizbornom periodu bude zamenjen prosocijalnim scenarijem. On bi se kasnije prometnuo u stabilizacioni scenario sa višegodišnjom privrednom stagnacijom kao posledicom.